

Turkish
Journal of
Shiite
Studies

Şiilik Araştırmaları

ISSN: 2687-1882

Cilt / Volume: 1

Sayı / Issue: 2

Aralık /December 2019

Suriye’de Alevîler (Nusayrîler)

Alewis (Nusayris) in Syria

M. Cevad Meşkur- H. Ğ. İsfahanî
İran

Translator / Çeviren

Şahin Ahmetoğlu

Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Kelam ve İtikadi İslâm Mezhepleri
Anabilim Dalı

Assoc. Prof. Dr., Kırıkkale University, Islamic Sciences Faculty, The Department of Kalam
and of Islamic Sects

Kırıkkale / Turkey

sehmetoglu@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-6154-2984>

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Type: Çeviri / Translation

* Çevirisini sunduğumuz bu makale İran’da *Honer ve Merdom Dergisi*, Sayı 163’de, ss. 2-5, yıl 1355/1976’da “Alevîyân der Suriye” adıyla yayınlanmıştır. Çeviride başlıklar tarafımızdan numaralandırılmış olup, ayrıca dipnot ve genişletilmiş kaynakça ilave edilmiştir.

Geliş Tarihi / Received: 15.12.2019

Kabul Tarihi / Accepted: 19.12.2019

Yayın Tarihi / Published: 31.12.2019

Cilt / Volume: 1 Sayı / Issue: 2 Sayfa / Pages: 357-364

Atıf/Cite as: Meşkur, M.C- İsfahânî, H.Ğ. “Suriye’de Alevîler (Nusayrîler)”. Çev. Şahin Ahmetoğlu. *Turkish Journal of Shiite Studies* 1/2 (Aralık 2019): 357-364.

İntihal: Bu makale, *iThenticate* yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by *iThenticate*. No plagiarism detected.

Web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/siader> | <mailto:turkishshiitestudies@gmail.com>

Suriye’de Alevîler (Nusayrîler)

Öz

M. C. Meşkûr ve H. Ğ. İsfahânî'nin tercümesini sunduğumuz "Suriye’de Alevîlik" isimli makalesi şu başlıklar ile konuyu ele almaktadır: Şîî Ricâl Eserlerinde Muhammed b. Nusayr, Alevîler’e Göre Nusayrî İsimlendirmesinin Sebebi, Alevî veya Nusayrîlerin Eski İnançları, Günümüz Alevîlerinin İnançları, Osmanlılar Zamanında Alevîler, Alevîlerin Yaşadıkları Mekânlar ve Toplulukları, Alevî Camileri. Öncelikle makalede Muhammed b. Nusayr'ın Şîî ricâl eserlerinde nasıl bilindiği konusunda bilgi verilmektedir. Daha sonra Alevîler’e göre Nusayrî isimlendirmesinin sebebi, Alevî veya Nusayrîlerin eski inançları, eserleri, öğretilerinin dayandığı diğer din ve mezhepler, tenasüh inançları gibi konular ele alınmaktadır. Ayrıca günümüz Alevîleriyle Nusayrîlerin ortak ve ayrılan yönleri, Osmanlılar döneminde Alevîler’in durumu, onlara yöneltilen işkenceler, Nusayriyye'nin yeniden Alevî olarak isimlendirilmesi üzerinde durulmaktadır. Daha sonra ise Suriye’de ve Türkiye’de Alevîler’in yoğun yaşadığı bölgeler ve onların nüfusları hakkında bilgi verilmiştir. En son olarak da Alevîlerin amelî ve itikadî görüşleri, dini ritüelleri, Şîî İsnâ ‘Aşeriyye ile hangi konularda birleştikleri, ibadet yerleri hakkında bilgiler yer almaktadır.

Anahtar kelimeler: İslam Mezhepleri Tarihi, Şiilik, Suriye, Alevîlik, Nusayrîlik.

Alewis (Nusayris) in Syria

Abstract

M.C. Meskûr and H. Ğ. Isfahani the article entitled Alewîsm in Syria is in which we present the translation of Isfahânî deals with the following headings: Muhammad b. Nusayr in Shia Rijal Works, The Reasons for Nusayrî Naming in terms of Alewis, The Old Beliefs of Alewîs or Nusayrîs, The Beliefs of Today's Alewîs, Alewîs in Ottoman Times, The Places and Communities of Alewîs, Alewî Mosques. Firstly in the article Muhammad b. Nusayr is given about how Nusayr is known in Shi'i rijâl works. Then, according to Alewîs, the reason for Nusayrî name, Alewi or Nusayrî's old beliefs, works, other religions and sects based on the teachings, transmigration beliefs are discussed. In addition, the common and separated aspects of present-day Alewîs and Nusayrîs, the situation of Alewîs in the Ottoman period, the torture directed against them, and the renaming of Nusayrîyya as Alevî are emphasized. Later, in Syria and in Turkey's Alewîs and dense regions where there is information about their populations. Finally, there is information about the actual and itikadi sects, religious rituals of the Alewîs, on which subjects they gathered with Ithna Asheriyya Shiites, and places of worship.

Key words: History of Islamic Sects, Shiism, Syria, Alevîsm, Nusayrîsm.

Giriş

Alevîler veya Ali b. Ebî Talib'in taraftarlarının ismi genelde Nusayriyye'yi akla getirmektedir. Bundan dolayı Nusayriyye'nin kimler olduğu ve Alevî isminin neyi ifade ettiğinin bilinmesi gerekir. Şii büyükleri arasında h. 3. asırda Hasan el-Askerî zamanında Muhammed b. Nusayr en-Nemirî isimli bir şahıs yaşamıştır. O, İmâmiyye mezhebinde değişiklikler ortaya koymuş, hazretin Bâblığını iddia etmiş ve bir grup cemaati kendi taraftarı yapmıştır. Tarihte onun taraftarları Nusayriyye olarak tanınmış ve Şii Gulat'tan kabul edilmişlerdir.¹

1. Şii Ricâl Eserlerinde Muhammed b. Nusayr

Şeyh Tûsî, *Ricâl*² adlı eserinde Muhammed b. Nusayr en-Nemirî'yi Muhammed et-Tâki'nin taraftarlarından biri olarak değerlendirir. *Kitâbu'l-Gaybe* adlı eserinde ise onun Ebû Muhammed Hasan b. el-Askerî'nin taraftarı olduğunu belirtir. O, "Hasan el-Askerî öldüğünde Bâb'lık iddiasında bulunmuş, İmâm-ı Sâhibu'z-Zaman'ın (Muhammed el-Mehdi) ashabından ve Dört Sefir'den biri olan Muhammed b. Osman'ın makamına göz diktiği için Ebû Cafer Muhammed b. Osman ona lanet edip ondan teberri etmiştir."³ bilgisini vermektedir. Allâme Hillî *Ricâl*⁴ eserinin ikinci kısmında şöyle demiştir: "Muhammed b. Nusayr Basra büyüklerinden bilgin biri olarak bilinirdi, hadis ve rivayet hususunda Duafâ'dan (zayıf) sayılmaktadır." Keşşî de eserinde aynı bilgileri aktarmaktadır.⁵

Nusayriyye, Allah Teâlâ'nın bazı zamanlarda Hz. Ali'nin vücuduna hulûl ettiğini düşünmektedir. Onlara göre Hz. Ali'nin ağır Hayber kapısını yerinden söküp atması Rabbâni bir kudretle olmuş ve o vakit Allah-u Teâlâ ona hulûl etmiştir. Şehristânî, *Kitâbu'l-Milel ve'n-Nihal* adlı eserinde, Muhammed b. Nusayr'ın Allah'ın Hz. Peygamber, Hz. Ali ve diğer şahıslara hulul ettiğine inandığını ifade etmektedir.⁶ İbn Hazm el-Endülisî *el-Fasl* eserinde "Bizim çağımızda Ürdün, Şam ve Taberiyye bölgelerinde çok sayıda Şii-Nusayriler yaşamaktadır"⁷ ibaresini kullanmaktadır.

¹ Hüseyin Türk, "Nusayriliğin Tarihi Kökeni ve Gelişmesi", *Alevilik-Bektaşilik Araştırmaları Dergisi* 17 (2018): 51-73; Muhammed Raşit Batur, "Nusayriliğin Teşekkülü ve İnanç Esasları", *İnsan ve Toplum Dergisi* 3/5 (2013): 55-84.

² et-Tûsî, Şeyhü't-Tâife Ebî Cafer Muhammed b. el-Hasan, *Ricalü't-Tûsî*, thk. Cevad el-Kayyûmi el-İsfahânî, (Kum: Müessesetü'n-Neşri'l-İslâmî, 1373/1994), 402.

³ et-Tûsî, Şeyhü't-Tâife Ebî Cafer Muhammed b. el-Hasan, *Kitâbu'l-Gaybe*, musahhih Ali Ekber el-Gıffarî, (Beyrut: Littabaati ve'n-Neşri ve't-Tavzi', 1423), 247-248.

⁴ Allame Hillî, Hasan b. Musa b. Yusuf, *Hulasatü'l-Akval fi Ma'rifeti'r-Rical*, thk. Cevad el-Kayyûmi, (Kum: Neşri'l-Fukaha, 1388/2009), 250.

⁵ el-Keşşî, *Ricalü'l-Keşşî*, (Beyrut: Müessesetu el-A'alemi li'l-Matbuat, 1430/2009), 369-370. Krş. Şeyhü't-Tâife Ebî Cafer Muhammed b. el-Hasan b. Ali et-Tûsî, *İhtiyaru Ma'rifeti'r-Rical el-Ma'ruf bi Ricali'l-Keşşî*, thk. Cevad el-Kayyûmi el-İsfahânî, (By: Müessesetü'n-Neşri'l-İslâmî, 1384/2005), 432-433.

⁶ eş-Şehristânî, el-İmâm Ebî'l-Feth Muhammed b. Abdilkerim, *el-Milel ve'n-Nihal*, I-III, (Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, byy.) 192-193.

⁷ İbn Hazm el-Endülisî ez-Zahiri, el-İmâm Ebî Muhammed Ali b. Ahmed, *el-Fısal fi'l-Milel ve'l-Ehvâ'i ve'n-Nihal*, mhk. Ahmed Şemsüddin, (Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2007), 3/122.

2. Alevîler'e Göre Nusayrî İsimlendirmesinin Sebebi

Alevîler kendilerini Nusayriyye olarak isimlendirir ve şöyle derler: "Hums ve Ba'lbek bölgesi İslam ordusu tarafından alındığı zaman Ebû Ubeyde Cerrah, ordunun ilerlemesi için yardım talebinde bulundu. Irak'tan Halid b. Velid, Mısır'dan Amr b. el-As, Gadir-i Hum biatinde orada bulunan ve sayıları 450'den fazla olan Ali Şiîlerinden bir grup Ebu Ubeyde'ye yardıma koşarak, faaliyetlerinin ilerlemesi için ona katıldılar. Daha sonra Şam dağlarında meskûn oldular. Bu küçük yardım gücü anlamındaki "Nusayra" kelimesini kısaltarak "nusra" yani "galip" olarak isimlendirdiler, bu tarihten sonra da bu isim Suriye ve Lübnan Dağ Alevîleri'ne itlak edildi."⁸

3. Alevî veya Nusayrîlerin Eski İnançları

Ensâriyye ve Aleviyye olarak da isimlendirilen Nusayriyye, Muhammed b. Nusayr'a mensupturlar ve Suriye'nin kuzey batısında "Nusayriyye Dağı" adıyla bilinen dağlık bir bölgede yaşamaktadırlar. Nusayriyye mezhebinin kelâm usûlü Hüseyin b. Hamdan el-Hâsibî (358/969)⁹ tarafından temellendirilmiştir. O, Irak'a gitmiş ve Alevî dâîlerinden Abdullah b. Muhammed Cunbulâni'den din ilimlerini öğrenmiş, onun halifesi olmuştur. Sonunda Bağdat'tan Haleb'e gelmiş ve orada vefat etmiştir. Mezarı Haleb'in kuzeyinde Alevî mezarlığında Şeyh Bayrak olarak bilinmektedir. *Hidâyetü'l-Kübrâ*¹⁰ ve *el-İhvân ve'l-Mâide*¹¹ isimli eserleri bulunmaktadır. Onun akidesi İsmailiyye üzerine inşa edilmiştir. Öğretileri İslam'dan önceki toplumların inançlarından, Mesih inancından ve Şia'dan iktibas edilmiştir. Onların akidesine göre Allah zatında tektir ve üç bölünmez asıldan; "Ma'na", "İsim" ve "Bâb"dan oluşmuştur. Bu teslis, sırasıyla nebilerin vücutlarında tecessüm ve tecelli etmiştir. Sonuncu tecessüm İslam'ın zuhuruna

⁸ Krş. Martin Kramer, "Suriye Alevileri ve Şiîlik I", çev. Kazım Güleç, *Nefes Dergisi* 1 (İstanbul 1993): 47-48; Tord Olsson, "Dağlıların ve Şehirlilerin İrfan'ı Suriyeli Alevilerin ya da Nusayrîlerin Mezhebi", *Alevî Kimliği*, (Editörler: T. Olsson, E. Özdalga, C. Raudvere),(çev., Bilge Kurt Torun, Hayati Torun), TETTV., İstanbul 1999, 234-258; Gülçiçek, A. D. "Nusayrî Alevîler", *Türk Kültürü Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 34 (2005): 269-280.

⁹ Yarron Freiman, "al-Husayn ibn Hamdan el-Khasibi, A Historical Biography of the Founder of the Nusayri-Alawite Sect" in *Studia Islamica* (2001): 91-112; H. Halm, "Nusayriyya" EI2, 8 (1995): 45-146; İlyas Üzüm, "Nusayrîlik", *Diyanet İslam Ansiklopedisi* 33 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları 2007): 270-274.

¹⁰ Hüseyin b. Hamdan Hasîbî, *el-Hidayetü'l-Kübra*, (Beyrut: Müessisetü'l-Belağ, 1986). Nusayrîliğin yazılı edebiyatı için bk. Halil İbrahim Bulut, "Tarih, İnanç, Kültür ve Dini Ritüelleriyle Nusayrîlik", *Ortadoğu Yılığ* (2011), 583 vd.

¹¹ Burada bahsi geçmeyen fakat Nusayrîlerin önemli kutsal kitaplarından biri olan ve Hâsibî'ye nisbet edilen *Kitâbu'l-Mecmû'*dur. Her bir Nusayrî'nin ezberlemesi gereken, temel inanç ve dua kitabı niteliği taşıyan bir eserdir. Bu eser Nusayrî iken firkadan ayrılıp Hristiyan olan ve bu sebeple Tarsus'ta öldürülen Adanalı Süleyman Efendi tarafından Beyrut'ta 1863 yılında neşredilmiştir. *Kitâbu'l-Mecmu'*, Süleyman Efendi'nin neşrinden hemen sonra Nusayrîlere ilgi duyan müsteşriklerin bilgi kaynağı olmuş, bu doğrultuda İngilizceye ve Fransızcaya tercüme edilmiştir. Ahmet Turan tarafından da eserin Türkçeye çevrili yapılmıştır. Bk. Ahmet Turan, "Kitabu'l-Mecmu'u'nun Tercümesi", *OMÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8 (Samsun, 1996): 5-18.

tesadüf etmiş, o bir olan zat bölünmez teslis ile Ali, Muhammed ve Selman'da teecessüm etmiştir. Bu sebeple anılan teslisi Ali, Muhammed ve Selman el-Farisi'nin isimlerinin ilk harfleri olan س-م-ع (A-M-S) harfleri ile tanımlarlar.¹²

Nusayriler, tenasühe inancı konusunda cismani ve ruhani olarak iki kısma ayrılmışlardır. Biri Âmmе diğeri ise Hâssa'dır. Hâssa'nın kendilerine ait kutsal kitapları vardır ve onun içeriğini tevil ederler. Ancak bunları Âmmе'ye açıklamazlar. Mezhep merasimi dini önderler tarafından Kubbe (kümbet) olarak isimlendirilen yüksek yerlerde icra ederler. Kümbetler genel olarak evliyaların mezarları üzerine yapılır. Nusayriye, İsa'nın yüceltilmesinde aşırıya gider, Havarilere ve Mesîh'in şehitlerine saygıda bulunurlar. Mesihî vaftiz ve bayramları kutlarlar. Bazı bilginler, Ali İlahî ve Nusayriye fırkalarının aynı olduğunu ifade ederler ki bu görüş doğru değildir. Çünkü Ehl-i Hak, Ali İlahî ve Nusayriye arasında ortak görüş Şii-Gulat fırkaların hepsinde olduğu gibi Ali'nin ulûhiyeti görüşüdür. Fakat diğer akide ve mezhebî törenleri hiçbir şekilde birbiriyle aynı değildir. Yazma bir Risale'de Nusayrilerin Ali'nin Muhammed'i, Muhammed'in Selman'ı, Selman'ın da Mikdad'ı yarattığına inandıklarını belirtmektedir.

4. Günümüz Alevîlerinin İnançları

Yukarıda söylenenler Nusayriye ile ilgilidir. Bazı Alevîleri de kendilerinden kabul etmektedirler. Ama şimdiki Alevîler kendileri için söylenen bu görüşlerin doğru olmadığını söylemekte, bu kabilden olan ithamları düşmanlarının yaptığına inanmaktadırlar. Bunlar mezheplerinin kurucusunun Hz. Ali olduğunu kabul eder, Muhammed b. en-Nusayr'ın on birinci imâmın Bâb'ı olduğuna inanır, Hz. Peygamber'den "Ben ilmin şehri, Ali de onun kapısıdır" hadisini söyleyerek, Ali'nin velayetinin kapılarını aşağıdaki tertiple açıklarlar:

"Bu tertibe göre; Selman el-Fârisî, Ali'nin Bâb'ı; Kays b. Varaka, Hasan-ı Mücteba'nın Bâb'ı; Reşîd Hucrî, Hüseyin'in Bâb'ı; Abdullah Galib, Zeynelabidin'in Bâb'ı; Yahya b. Ma'mer, Muhammed Bakır'ın Bâb'ı; Cabir b. Yezîd Cu'fî, Cafer-i Sâdık'ın Bâb'ı; Muhammed b. Ebî Zeyneb Kahilî, Musa b. Cafer'in Bâb'ı; Mufaddal b. Amr, Ali er-Rıza'nın babı; Muhammed b. Mufassal, Muhammed et-Takî'nin Bâb'ı; Ömer b. Furat, Ali el-Hâdi'nin Bâb'ı ve Ebû Şuayb, Muhammed b. Nusayr en-Nemîrî Hasan-ı Askerî'nin Bâb'ıdır."¹³

Onlara göre Müslümanlardan kâmil iman sahibi olan Hz. Ali, Hz. Peygamber'in yatağında yatarak fedakârlık etmiş ve Hz. Muhammed'in canını korumuştur. Kendi görüşlerini desteklemek için de ayetlere dayanmaktadırlar.

¹² Krş. Bulut, "Tarih, İnanç, Kültür ve Dini Ritüelleriyle Nusayrîlik", 590.

¹³ Krş. Bulut, "Tarih, İnanç, Kültür ve Dini Ritüelleriyle Nusayrîlik", 592 vd.

«إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوُوا وَنَصَرُوا أَوْلِيكَ بَعْضُهُمْ
أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنَ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ...»¹⁴

Onlar, imam unvanını özellikle Şîi on iki imamları için kullanmakta ve onların masum, evvel ve âhir ilimler konusunda alim olduklarına inanmaktadırlar.

İlm-i bâtin: Alevîler ilmin iki bâtinî yönünün olduğunu söylerler. Bunlar Kur’an’da muhkem ve müteşabih olarak geçmektedir. Müteşabih, lafız ve mâna bakımından ikiye ayrılır. Bâtinî ilim, Sünnetle değil, Kur’an’ın manevi müteşabihatının on iki imam tarafından Allah’ın kelamının açık şekilde tefsiri ile aynı zamanda İtret yoluyla gelen Nebevî hadislerle bağlı olarak olur.

5. Osmanlılar Zamanında Alevîler

Osmanlıların Suriye’yi yönetimi altına aldıkları zaman oranın halkı, Alevîler dâhil Ebu Hanife fikhına bağlıydı. Bu dönemde Alevîler takip ediliyor, baskı ve ağır işkencelere uğruyordu. Osmanlı sultanı Sultan Selim’in emriyle bir günde altmış bini feci şekilde öldürüldü. Böylece Alevîler dağlık bölgelerde ve kalelerde saklandılar. Bununla birlikte Osmanlılar eliyle onların başlarına öyle belalar geldi ki ne Müslüman duysun, ne kâfir görsün! Fransızlar Suriye’ye tasallut ettikten ve 1920 yılında Osmanlı’nın bölgeden çıkmasından sonra “Nusayrî” dağlarını “Müstakil Alevî Bölgeleri” olarak isimlendirdiler. 1922 yılında kendi aralarından onlar için Kâdı el-Kudât seçtiler. Kadılar Caferi mezhebi kıstaslarına göre hareket ettiler ve Alevîler yaklaşık olarak 400 yüz yıl sonra özgürlük esintisinin kokusunu alabildiler. Bu tarihten sonra Nusayriye, yeniden Alevî olarak isimlendirilmiş oldu.

1934 yılından sonra bir dini ilim/eğitim merkezi olan Necef şehrine gittiler ve onlardan bazıları kendi eğitimlerini yarım bırakarak geri döndüler, diğerleri ise eğitimlerini tamamlamak için bu kutsal şehirde yaşamlarını devam ettirdiler. Bu tarihten itibaren Kum ve Necef merci-i taklitlerinden Ayetullah Hacı Agâ Hüseyin Burucerdî ve Ayetullah Agâ Seyyid Muhsin Hekim’in etkisiyle Alevî mntıkalarında İslam Hayır Kuruluşları tesis edildi ve namaz kılınması için camiler yapıldı.

6. Alevîlerin Yaşadıkları Mekânlar ve Toplulukları

Alevîler Suriye’nin kuzeyinde, sahil şehirlerinde, çoğunlukla Lazkiye, Banyas, Tartus, Hums, Hama ve Nusayrî dağlarında meskûndurlar. Bu bölgelerde onların nüfusu bir milyon civarındadır. Yine onların çoğu Lübnan’da özellikle Trablus ve Cebele’dedir. Onlara

¹⁴ “İman edip de hicret edenler, malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler ve onları bağlarına basıp yardım edenler birbirlerinin yâr ve yakınlarıdır. İman edip de hicret etmeyenlere gelince, göç edinceye kadar onlarla aranızdaki bağ (yakınlık) sebebiyle hiçbir sorumluluğunuz yoktur...” (Enfâl, 8/72).

göre iki milyondan fazlası Türkiye’de özellikle Adana, İskenderun, Antakya, Mersin, Tarsus ve Kilikya’da mevcuttur.

Ekonomik açıdan feodal ve mülk sahipleriyle irtibatlı olan toplumun bir kesimini köylüler ve çobanlar oluşturmaktadır. Bu tabakadaki gençlerden bir bölümü yüksek eğitim alarak devlet üniversitelerinde uygun iş bulmuşlardır. 1937 yılında Fransa devleti tarafından himaye edilen Süleyman Mürşit isimli Alevî, onlar arasından çıkış yaparak Sufiler gibi ulûhiyet iddia etmiş, köylülerden ve Alevî çiftçilerinden bir grubu kendi etrafında toplayarak fitne çıkarmış ve devlete isyan etmiştir. O, Alevî kesiminin Suriye meclisindeki temsilcisi olup Fransızlara meyletmiş, Fransa devleti de onu desteklemiştir. Fransızların Suriye’den ayrılmasından sonra Şükrü Kutlu’nun başkanlığı döneminde Süleyman Mürşit yakalanmış, ihanetle yargılanarak ölüme mahkûm edilmiş ve 1946 yılında Dımaşk’ın Merce meydanında asılmıştır.

7. Alevî Camileri

Alevîlerin mezhebî itikatlarını İmam Cafer-i Sadık’a tâbi olarak kabul ettiklerini söyledik. Kendileri ile Şîi-İsnâ ‘Aşeriyye arasında herhangi bir ihtilafın olmadığı görüşündedirler. İki namazı cem ederler. Ca’ferî ritüellerindeki bütün farzları kabul ederler. Onlar Gulat’a intisap edilmelerini reddeder ve Şîi dünyasının büyük merci’lerinden Şîi kıstaslarını taklit ederler. Hums ve zekât verir, Hac, tevella ve teberri yaparlar. Ramazan’da Fecr-i Sadık’tan Şer-i Mağrib (guruba) kadar oruç tutarlar. Şîi maarifini ciddi şekilde kullanmaktadırlar. Bu yüzden hayırsever halkın yardımıyla kendi mıntıklarında büyük ve görkemli camiler yapmışlardır. O camilerden bazıları şunlardır:

Tarsus’ta Hz. Emiri’l-Müminîn Ali Camii, Banyas’ta Hz. İmam Hüseyin ve Hz. Zehra camii, Cebele’de Hz. Rıza camii, Hums’ta Hz. İmam Ca’fer ve Hz. Zehra camileri. Bu camilerde gece ve gündüz minarelerden üç defa ezan okunmakta ve “Eşhedü Enne Aliyyen Veliyyullah” sedası duyulmaktadır. Özetle onların mezhebinin geçmişinde ne ararsanız vardır, fakat şimdiki akîdeleri Şîi-Caferîlikle mutabıktır.

Kaynakça

- Allame Hillî, Hasan b. Musa b. Yusuf. *Hulasatü’l-Akval fî Ma’rifeti’r-Rical*. thk. Cevad el-Kayyûmî. Kum: Neşrû’l-Fukaha, 1388/2009.
- Batur, Muhammed Raşit. “Nusayrîliğin Teşekkülü ve İnanç Esasları”. *İnsan ve Toplum Dergisi* 3/5 (2013): 55-84.
- Friedman, Yaron-Yaron Frieman. “el-Hüseyin İbn Hamdân el-Hasibî: A Historical Biography of the Founder of the Nusayrî-Alawite Sect”. *Studia Islamica Journal* 93 (2001): 91-112.
- Gülçiçek, A. D. “Nusayrî Alevîler”. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* 11/34 (2005): 269-280.
- H. Halm. “Nusayriyya”. *EI2*, 8 (1995): 45-146.

- Bulut, Halil İbrahim. "Tarih, İnanç, Kültür ve Dini Ritüelleriyle Nusayrîlik". *Ortadoğu Yıllığı* (2011): 578-614.
- Hâsîbî, Hüseyin b. Hamdan. *el-Hidayetü'l-Kübra*. Beyrut: Müessesetü'l-Belağ, 1986.
- İbn Hazm el-Endülisî ez-Zahirî, el-İmam Ebî Muhammed Ali b. Ahmed. *el-Fısal fi'l-Milel ve'l-Ehva'i ve'n-Nihal*, I-III. Thk. Ahmed Şemsüddin. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2007.
- Üzüm, İlyas. "Nusayrîlik". *Diyanet İslam Ansiklopedisi* 33 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007): 270-274.
- Kramer, Martin. "Suriye Alevileri ve Şiilik I". çev. Kazım Güleç, *Nefes Dergisi* 1 (İstanbul 1993): 47-48.
- el-Keşşî. *Ricalü'l-Keşşî*. Beyrut: Müessesetu el-A'alemi li'l-Matbuat, 1430/2009.
- Olsson, Tord. "Dağlıların ve Şehirlilerin İrfan'ı Suriyeli Alevilerin ya da Nusayrîlerin Mezhebi". *Alevi Kimliği*. (Editörler: T. Olsson, E. Özdalga, C. Raudvere). çev. Bilge Kurt Torun, Hayati Torun. TETTV.: İstanbul, 1999. 234-258.
- Turan, Ahmet. "Kitabu'l-Mecmu'u'nun Tercümesi". *OMÜ İlahiyat Fak Dergisi* 8 (Samsun 1996): 5-18.
- et-Tûsî, Şeyhü't-Tâife Ebî Cafer Muhammed b. el-Hasan. *Kitabü'l-Gaybe*. Tsh. Ali Ekber el-Ğıffarî. Beyrut: Littabaati ve'n-Neşri ve't-Tavzi', 1423.
- et-Tûsî, Şeyhü't-Tâife Ebî Cafer Muhammed b. el-Hasan. *Ricalü't-Tûsî*. thk. Cevad el-Kayyûmi el-İsfehâni. Byy.: Müessisetü'n-Neşri'l-İslâmî, 1373.
- et-Tûsî, Şeyhü't-Tâife Ebî Cafer Muhammed b. el-Hasan b. Ali. *İhtiyaru Ma'rifeti'r-Rical el-Ma'ruf bi Ricali'l-Keşşî*. thk. Cevad el-Kayyûmi el-İsfahani. byy: Müessisetü'n-Neşri'l-İslâmî, 1384/2005.
- Türk, Hüseyin. "Nusayrîliğin Tarihi Kökeni Ve Gelişmesi". *Alevilik-Bektaşılık Araştırmaları Dergisi* 17 (2018): 51-73.
- eş-Şehristânî, el-İmam Ebi'l-Feth Muhammed b. Abdilkerîm. *el-Milel ve'n-Nihal I-III*. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, trz.